

gemeente Zaanstad
Havens & Vaarwegen

Nota Bijzondere Transporten Wilhelminasluis

Westkade 2
1507 BA Zaandam
Postbus 2000
1500 GA Zaandam

Telefoon 14 075

ONDERWERP
Nautisch advies

PAGINA
2/4

gemeente Zaanstad

TOELICHTING

Inleiding

De Wilhelminasluis te Zaanstad, schakel tussen de Voor- en de Binnenzaan, is in eigendom bij de Provincie Noord-Holland (hierna: de provincie) en wordt bediend door de gemeente Zaanstad (hierna: de gemeente). De Wilhelminasluis is op grond van artikel 2.2 van de Waterverordening provincie Noord-Holland aangewezen als vaarweg, waarbij het vaarwegbeheer is belegd bij de provincie. Artikel 2 van de Scheepvaartverkeerswet bevat het uitgangspunt dat de vaarwegbeheerder tevens nautisch beheerder is. Op grond van dit bevoegd gezag is de provincie aangewezen als nautisch beheerder en bevoegd besluiten te nemen voor onder andere bijzondere transporten en werkzaamheden in de sluis.

Aangezien de gemeente het vaarweg- en nautisch beheer uitvoert in de Voor- en Binnenzaan is er samenhang tussen de Wilhelminasluis en deze vaarwegen. Gemeente en provincie zijn beide van mening dat voor de eenheid van ordening van het scheepvaartverkeer deze scheiding van het bevoegd gezag niet wenselijk is.

Wettelijke grondslag bijzonder transport

Op grond van artikel 1.21 BPR jo. artikel 1.06 dienen schepen die niet voldoen aan de gestelde afmetingen voor een kunstwerk niet te worden verplaatst zonder vergunning. De maximale reguliere scheepsdimensie voor de Wilhelminasluis is 90 x 10.60 m. Met een vergunning bijzonder transport werd er tot maximaal 110 x 11.40 m (CEMT-klasse Va) vergund onder voorwaarden, waarbij de toegestane scheepsdiepgang afhankelijk is van de waterverplaatsing in relatie tot de sterkte van de aanvaarbescherming in de toegang tot de sluis.

Tot de gestelde voorwaarden behoren onder andere de uitrustingseis van een actieve boegschroef of een voorboot om een veilige en vlotte passage mogelijk te maken. Voor zogenaamde duwbakken en voor transporten met grote eenheden aan dek, zoals silo's e.d. wordt er een maximale wind- en zichtbepaling opgenomen.

Voor schepen die frequent gebruik maken van de Wilhelminasluis en behoren tot de categorie van bijzondere transporten verleent de gemeente een jaarvergunning, gerekend per kalenderjaar. Vergunningen voor langer dan één jaar worden niet verleend. Als bijzondere voorwaarde is gesteld dat de vergunning gewijzigd of ingetrokken kan worden als de renovatiewerkzaamheden bij de Wilhelminasluis weer worden aangevangen.

Jaarlijks passeren er ruim 12.000 beroepsvaartschepen en 15.500 pleziervaartschepen. In 2017 zijn er 38 vergunningen bijzonder transport afgegeven, waaronder twee jaarvergunningen. Een jaarvergunning is ingetrokken naar aanleiding van klachten en constatering van problemen met betrekking tot de veilige sluispassage. Het aantal verleende vergunningen in 2017 laat een significante toename zien ten opzichte van 2016, in welk jaar 10 vergunningen verleend zijn. Deze toename is deels te verklaren door de toename van de scheepvaart en de ingestelde breedtebeperking na klachten.

Tijdelijke breedtebeperking

In de zomer van 2017 zijn er klachten geuit over schade aan de Beatrixflat aan de noordoostzijde van de sluis. In overleg van de gemeente Zaanstad is er direct door de provincie een beheersmaatregel afgekondigd voor de scheepvaart. Hiertoe is er een differentiatie gemaakt tussen makkelijkere manoeuvreerbare schepen (alleenvarende motorschepen) en duwvaart. De ingestelde tijdelijke beheersmaatregel betreft een maximaal vergunde scheepsbreedte tot 10.50 m voor alleenvarende motorschepen en 10 m voor duwvaart.

In afwachting van sterkteberekeningen van de aannemer is er overleg tussen de provincie en de gemeente over de nieuwe toegestane breedte die gaat gelden tot de start van de

ONDERWERP
Nautisch advies

PAGINA
3/4

gemeente Zaanstad

renovatiwerkzaamheden van de sluis, mits deze berekeningen een veilige passage en bediening van de sluis toelaten. Na goedkeuring van de sterkteberekeningen door de provincie en gemeente zullen de op pagina 1 genoemde beslisregels worden toegepast bij de beoordeling van aanvragen voor bijzondere transporten door de Wilhelminasluis.

Door de tijdelijke breedtebeperking hebben duwstellen, waaronder pontons gebruikt voor volumineuze lading, die breder zijn dan 10.00 m geen toegang tot Noord-Holland via de Wilhelminasluis. Hierdoor dienen samenstellen bestaande uit pontons via het IJsselmeer en Den Helder om te varen, wat met harde wind risicovoller is. Pontons gebruikt voor bijzondere lading worden vaak aan elkaar gekoppeld en kunnen een totale afmeting tot 110 m x 11.40 m hebben. Door het gebruik van deze pontons in een hecht samenstel (geduwd door een duwboot), vallen zij echter ook onder hetzelfde begrip duwstel conform het Binnenvaartpolitiereglement en kunnen de Wilhelminasluis momenteel niet passeren.

Daar en tegen hebben vrachtduwbakken met een maximale breedtemaat van 11.40 m een hoge blokcoëfficiënt en steile stevens met een overkragende scheepsboeg en zijn daardoor slechter manoeuvreerbaar met een grotere kans op schade aan kunstwerken. Het is daarom wenselijk een differentiatie te maken tussen deze twee verschillende samenstellen (duwstellen) die beiden de maximale breedtemaat van 11.40 m kunnen hebben.

Gebruik Wilhelminasluis na gereedkomen van de renovatie

Verscheidende soorten vaartuigen maken gebruik van de Wilhelminasluis, zoals motorvracht- en passagiersschepen met een breedte van 10.55 m tot 11.40 m, transporten met hoge ladingstukken met een groot lateraal oppervlak (windvang) en duwvaart met een hoge blokcoëfficiënt (slecht manoeuvreerbaar).

Ondanks dat er een classificering is voor de scheepsdimensie zijn deze divers. Zo heeft een passagiersschip een beperkte waterverplaatsing, maar overschrijdt vaak wel de maximale reguliere afmetingen en is goed manoeuvreerbaar. Pontons met hoge lading kenmerken zich ook door de maximale breedte van 11.40 m, maar hier moet een schipper door het grote laterale oppervlak rekening houden met een dwarswindcomponent. De grootste zorg zit in de duwbakken met een groot blokcoëfficiënt. Door hun grote volume en rechte stevens en overkragende scheepsboeg is hun manoeuvreerbaarheid minder en de kans groter dat zij het sluis/brughoofd of een remmingwerk raken.

Zowel de pontons met hoge lading als de duwbakken vallen onder het begrip 'duwstel' en 'duwbak' conform het Binnenvaartpolitiereglement. Om recht te doen aan de verschillen tussen deze twee gelijk gedefinieerde samenstellen is gekeken naar de manoeuvreerbaarheid en scheepsvorm

Het blokcoëfficiënt van een schip is in de praktijk slecht controleerbaar, waardoor dit het toezicht en handhaving belemmert. Door een manoeuvreerbaarheid en scheepsvorm als uitgangpunt te nemen zijn deze duidelijk te onderscheiden en wordt er recht gedaan aan het verschil in laadvermogen, terwijl de breedte vaak wel gelijk is.

Vanwege de fysieke maat tussen de sluishoofden wordt een maximale scheepsmaat aangehouden van 110 x 11.40 m. in zeer uitzonderlijke gevallen en onder strikte voorwaarden is het denkbaar dat er een dringend maatschappelijk belang is om schepen te vergunnen boven deze afmetingen. Te denken valt aan bijzondere werkschepen die dringende werkzaamheden dienen uit te voeren ter bestrijding van calamiteiten aan kunstwerken e.d. in de vaarweg. Hiertoe voert de gemeente eerst afstemmingsoverleg met de provincie, zoals dat nu ook al gebeurt.

Opsteller
A. Bredschneijder

Nautisch Adviseur Havens en Vaarwegen

ONDERWERP
Nautisch advies

PAGINA
4/4

Gezien;

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'E. Zuidema', written over a horizontal line.

Coördinator Havens en Vaarwegen
E. Zuidema

Addendum.

Bij besluit van 20 februari 2018, nummer 2018/6877, heeft het College van burgemeester en wethouders van Zaanstad ingestemd met dit mandaat.

Haarlem,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Uitgegeven op 28 februari 2018

Namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

R.M. Bergkamp, provinciesecretaris.